

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARĖ

AGNĖ ZUOKIENĖ

Kodas 8860529 Gedimino pr. 53, LT- 01109 Vilnius Tel. (8-5) 2396700

El.p. Agne.Zuokiene@lrs.lt

Feliksui Petrauskui
Valstybinės vartotojų teisių apsaugos
 tarnybos direktoriui

2010-02-25 Nr.63

Vilniaus g. 25, LT-001402 Vilnius

DĖL BENDROVIŲ, TEIKIANČIŲ GREITĄSIAS PASKOLAS, VEIKLOS KONTROLĖS

Nekontroliuojamos greitųjų vartojimo paskolų bendrovės klientams siūlo paskolas už 450, o kai kada – net už 1000 proc. metinių palūkanų. Vienos bendrovės teigia, kad skolina akcininkų ir investuotojų pinigus, o kitos perskolina iš didžiųjų bankų pasiskolintus pinigus.

Šiandien žinomi faktai:

- Greitųjų paskolų bendrovių (GPB) jau yra daugiau nei komercinių bankų; šių paslaugų apimtys auga labai sparčiai;

- GPB skolindamos naudoja palyginti paprastas asmens identifikavimo ir rizikos vertinimo procedūras, todėl susidaro prielaidos sukčiavimui, pvz., sukčiams paprasta pasinaudoti prarastais identifikavimo dokumentais;

- GPB skolindamos remiasi nuostata, jog išsipareigojimo išieškojimas gali būti nukreiptas į būsimas pajamas ar turimą turtą;

- skolinimosi kaštai yra labai dideli (dažnai ekonomiškai nepagrįsti), t.y. bandoma pasinaudoti situacija, kad dėl finansinio išsilavinimo stokos dalis žmonių neįvertina rizikos ir nesigilina į pasekmes, kurios gali kilti dėl nereikšmingo sutarties sąlygų pažeidimo;

- nėra jokios patikimos statistinės informacijos apie greitąsias paskolas;

- greitųjų paskolų verslas auga taip smarkiai, jog tai tampa labai rimta socialine problema;

- krizių ir ekonominių sunkumų laikotarpiu tokių paslaugų paklausa labai padidėja.

Įsiskolinimas greitųjų paskolų bendrovėms paveikia ir kitus šeimos narius sutuoktinius, kurie net ir nežinodami tampa atsakingais už sutuoktinio sprendimus per bendrai valdomą turtą. Ilgalaikėje perspektyvoje visa tai negali neatsiliepti taip vadinamos finansinės atskirties didėjimui visuomenėje.

Tokia padėtis toliau mažina galimybes racionaliai ir ekonomiškai naudingai naudotis kreditavimo paslaugomis ir tokiu būdu didinti asmeninę gerovę.

Kitas svarbus dalykas – nepateikiama tiksli metinė greitųjų paskolų norma. Kaip spaudoje teigia Greitųjų vartojimo kreditų asociacijos vadovas Vilmantas Midvikis – “Klientui, kuris skolinasi trumpam terminui, nereikia žinoti metinių palūkanų normos, jam svarbu, kiek skola kainuos už konkretų laiką, todėl mes pateikiame ne procentus, o konkrečią sumą.”

2008 metais Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba patikrino greitųjų vartojimo kreditų sutarčių standartines sąlygas ir nustatė, kad keturių greituosius kreditus teikiančių bendrovių standartinėse sutartyse buvo sąlygų, atitinkančių sutarčių nesąžiningumo kriterijus, tuo galimai pažeidžiant vartotojo ekonominius interesus. ***Kokios konkrečiai poveikio priemonės buvo taikytos šioms bendrovėms?***

2009 metais Tarnyba tęsė standartinių sutarčių sąlygų tikrinimą nesąžiningų sąlygų taikymo požiūriu, siūlydama tokias sąlygas pakeisti ar jų netaikyti. ***Ar buvo atlikta pakartotina kontrolė tikrinant, ar bendrovės atsižvelgė į Tarnybos siūlymus, t.y. ar nesąžiningos sutarčių sąlygos buvo pakeistos?***

Taip pat, 2009 metų ataskaitoje teigiama, kad Tarnyba nustatė, jog greitųjų kredito bendrovių taikomi delspinigių dydžiai (iki 730 proc. metinių) pažeidžia vartotojų ekonominius interesus. Buvo sušauktas bendras Tarnybos ir bendrovių atstovų susitikimas, po kurio pusė jame dalyvavusių bendrovių sumažino taikomą delspinigių dydį vartotojams. ***Kiek bendrovių dalyvavo minimame posėdyje? Kokios poveikio priemonės buvo taikytos nedalyvavusioms ir/arba nesumažinusioms delspinigių dydžio bendrovėms?***

Kaip Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba ruošiasi įgyvendinti LR Vartojimo kredito įstatymą, kurio įsigaliojimas numatytas 2010 m. birželio 11 d., t.y. ***ar parengti šio įstatymo įgyvendinimui reikalingi teisės aktai? Prašau pateikti šių teisės aktų projektus.***

Kiek biudžeto lėšų skirta Tarnybai šiame įstatyme numatytų funkcijų vykdymui?

Greitųjų paskolų teikėjų interneto puslapiuose nurodoma, kad teikiamos šios paslaugos: **“greita paskola internetu, greita paskola sms, vartojimo paskola, kreditai internetu, sms kreditas, greitas kreditas sms, greitas vartojimo kreditas, mini paskolos, mini paskolos internetu be užstato”**. Vadinasi, teikia ir paskolas (LR CK 6.870 str.), ir vartojimo kreditus (LR CK 6.886 str.).

Vartojimo kredito sutartimi kredito davėjas suteikia ar įsipareigoja suteikti vartotojui kreditą atidėto mokėjimo, mokėjimo išdėstymo (apmokėjimo dalimis) būdu, einamosios sąskaitos kreditą ir kt. Vartojimo kredito sutartimi taip pat laikomas pirkimas-pardavimas išsimokėtinai, kai

daiktai vartotojo nuosavybėn pereina per sutartyje nustatytą terminą sumokėjus daikto kainą, kredito palūkanas bei kitus sutartyje nustatytus mokesčius. Tais atvejais, kai vartotojui kreditas bus suteikiamas įkeičiant turta, kai kredito gavėjas nemoka jokių palūkanų ir mokesčių, įsipareigoja gražinti kreditą ne per ilgesnį negu trijų mėnesių laikotarpį arba, kai kredito suma yra ne didesnė kaip vienas tūkstantis litų – **tokia sutartis nebus laikoma vartojimo kredito sutartimi.**

LR Vartojimo kredito statymo projekte numatyta griežčiau reglamentuoti **vartojimo kreditus** teikiančias bendroves. Vadinasi, atsiras galimybė griežčiau kontroliuoti **greitųjų kreditu davėjus**. Tačiau **greitųjų paskolų davėjų** veikla ir toliau liks neregamentuota ir niekieno neprižiūrima. Greitųjų paskolų bendrovės ir toliau galės teikti paskolas ir taikyti vidutines trumpam terminui išduodamo kredito metines palūkanas nuo 400 proc.?! *Ar nemanote, kad būtent tai labiausiai ir pažeidžia vartotojų ekonominius interesus?*

Ar, Jūsų nuomone, pakankamai bus užtikrinti visų vartotojų interesai (nes tik labai maža dalis skundžiasi), kai ir toliau ši veikla paliekama nelicencijuojama, o kredito davėjų - finansų įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja LR Finansų įstaigų įstatymas - veiklos priežiūra pavedama Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai, kuriai vos užtenka pajėgumų išnagrinėti vartotojų skundus, o taikomos priemonės (pasiūlymai, prašymai, nurodymai) nepakankamai veiksmingos?

Kokių konkrečių veiksmų ėmėsi (imasi) Tarnyba, kad būtų aiškiai reglamentuota greitąsias paskolas teikiančių bendrovių veikla, licencijavimas, atsakomybė, nustatytas paskolos palūkanų ir delspinigių dydžio ribojimas (kaip tai, pavyzdžiui, nustatyta Estijoje), o šio verslo nekontroliuojama veikla nesukeltų rimtų socialinių problemų.

LR Seimo narė

Agnė Zuokienė

A. Pliaugienė, 239 6700